

تحلیلی بر رفتار استنادی مؤلفین مقالات علمی پژوهشی نشریه پژوهش و سازندگی در حوزه دام و آبزیان طی سال‌های ۱۳۸۱ – ۱۳۸۷

• محمدرضا قلعه نوبی (نویسنده مسئول)

عضو هیئت علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

• فردین کولائیان

عضو هیئت علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی

• مسعود یوسفی

کارشناس ارشد سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

• یاسمین قلعه نوبی

دانشجوی کارشناسی دانشگاه تهران

تاریخ دریافت: فروردین ۹۴ تاریخ پذیرش: تیر ۹۴

Email: mr_ghalehnoii@yahoo.com

چکیده

این پژوهش به بررسی مآخذ مقالات منتشره نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) طی سال‌های ۱۳۸۱ تا پایان سال ۱۳۸۷ می‌پردازد. روش پژوهش تحلیل استنادی است. جامعه آماری ۵۱۸ مقاله و ۸۷۳۶ استناد این مقالات است. میانگین استناد در هر مقاله ۱۶/۸ است. بیشترین استنادها مربوط به نشریات با ۶۶/۳٪ و کتاب با ۲۳/۵٪ است. منابع انگلیسی‌زبان با ۷۶/۲٪، بیشترین استنادها را به خود اختصاص داده است. ۳۱/۸٪ مقالات تک نویسنده‌ای هستند. بالاترین نیم عمر مربوط به کتاب‌های انگلیسی‌زبان با ۱۶ سال است و نیم عمر نشریات ۶ سال می‌باشد. پراستنادترین مجله فارسی پژوهش و سازندگی با ۲۸۲ استناد و غیر فارسی Aqua Culture با ۱۵۹ استناد است. پراستنادترین نویسنده در مقالات مهرداد پور جعفر با ۸ استناد است. پراستنادترین نویسنده ایرانی در استنادات بهیار جلالی با ۴۳ و غیر ایرانی رادوستیتس با ۲۷ استناد است.

کلمات کلیدی: نشریه‌های علمی - پژوهشی، پژوهش و سازندگی، نیم عمر، تحلیل استنادی، دام و آبزیان

• Veterinary Journal (Pajouhesh & Sazandegi) No 110 pp: 81-88

Analysis of the behavior of the authors cited papers in the field of animal husbandry and aquaculture of Pajouhesh and Sazandegi journal between 2002 - 2008

By: Ghalehnoie, MR., (Corresponding Author) Faculty Member of Scientific Board; Agricultural Research Education and Extension Organization. Koulaeian, F., Faculty Member of Scientific Board; Agricultural Research Education and Extension Organization, Agricultural Scientific Information & Documentation Center. Yousefi, M., MSc. Agricultural Research Education and Extension Organization and Ghalehnoie, Y., Student of Tehran University.

Email: mr_ghalehnoii@yahoo.com

Received: March 2015 Accepted: August 2015

This study has investigated the sources of Journal of Pejouhesh va Sazandegi (Animal Husbandry and Aquaculture) in 2002 until the end of 2008 deals. Research method was citation analysis. The population consisted of 518 articles and papers are cited 8736. Average citations per paper is 8.16. The citation to a journal with %3/66 and the book %5/23. Most references to 2/76% are in English. %8/31 of papers are single-author. Half-life is 16 years with the highest level of English books and periodicals half-life 6 years. Persian cited journal Pejouhesh va Sazandegi with 282 citations and non-Persian "Aqua Culture" with 159 citations are cited. In author J. M. Pour has 8 citing articles. Iranian writer cited material with 43 citations is Behyar Jalali and non Iranian is Radostits with 27.

Key words: Research journals; Pajouhesh & Sazandegi; Half-life; Citation analysis; Livestock and aquaculture

مقدمه

در آثار علمی استناد دارای جایگاه ویژه‌ای است و در واقع یک مقاله علمی زمانی معتبر است که به آثار و متون آن حوزه استناد کرده باشد. استناد، یکی از عناصر و شاخص‌های نگارش علمی است و نقش بارزی در تولید و نشر اطلاعات دارد. با تجزیه و تحلیل تعداد استنادها می‌توان به تحلیل و ارزیابی منابع علمی پرداخت. تحلیل استنادی رایج‌ترین روش بکار رفته در علم کتاب‌سنجی است. (حرّی، ۱۳۸۱). از این روش برای مقاصد مختلف استفاده می‌شود که یکی از آن‌ها شناسایی نشریات پر استناد با اثرگذاری بالاست. استناد بیشتر به یک نشریه، نشانه آن است که شاخص اثرگذاری آن بالاتر و از دیدگاه پژوهندگان یک رشته علمی نشریه معتبرتری است. همچنین از این روش می‌توان برای سنجش میزان اثرگذاری فعالیت علمی موسسات، دانشگاه‌ها و یا کشورهای مختلف استفاده کرد. (حرّی، ۱۳۷۶).

مجلات علمی به عنوان یکی از ابزارهای کارآمد در حوزه‌ی تولید علم تلقی می‌شوند. بررسی گرایش پژوهشگران در استفاده از منابع اطلاعاتی علاوه بر شناسایی رفتار مولفان، معیاری برای محک زدن درجه اعتبار و اصالت مقاله علمی به شمار می‌آید (Khaje Jahantighi, 2005-2009). مقالات منتشره در مجلات تخصصی به خاطر تازه بودن، کوتاه بودن، سرعت انتقال نتایج تفکر نویسنده به خواننده، ارزان تر بودن، ارائه‌ی مطالب بکر و تازه، تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده‌ی علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع تر، دسترسی آسان تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادها و

بررسی‌های اهل فن و سرانجام تنوع مطالب و شکل ارائه و گاه زبان و بیان سهل تر، معمولاً برای پژوهشگران جذابیت بیشتری داشته و از نظر پژوهش نیز نسبت به کتاب‌های علمی، کاربرد بیشتری دارند (تیمورخانی، ۱۳۸۱). بر این اساس در این پژوهش به شناسایی وضعیت استناد در مقالات امور دام و آبزیان نشریه پژوهش و سازندگی طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ پرداخته شده است تا میزان کل و میانگین استنادها، وضعیت کهنگی متون و پراکندگی استنادها به لحاظ تاریخ انتشار، نیم عمر منابع و استنادها، زبان استنادها، و نویسندگان پر استناد، و نشریات هسته مشخص شود.

مواد و روش‌ها

جامعه آماری پژوهش ۸۷۳۶ استناد مربوط به ۵۱۸ مقاله پژوهشی منتشره در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) است. با توجه به حجم بالای مقالات و نشر مقالات گرایش‌های مختلف موضوعی نظیر زراعت و باغبانی، منابع طبیعی، و امور دام و آبزیان در این نشریه، و عدم انجام چنین تحقیقی در نشریات این حوزه تا زمان پژوهش، از میان سه گرایش مختلف نشریه، گرایش امور دام و آبزیان انتخاب شد. انتخاب دوره زمانی پژوهش نیز به زمان ادغام دو وزارتخانه جهاد سازندگی و کشاورزی باز می‌گردد، زیرا پس از سال آخر دوره‌ی پژوهش، دسته بندی و گرایش نشریات پژوهش و سازندگی تغییر پیدا کرد. این پژوهش به روش تحلیل استنادی انجام می‌شود. اطلاعات کتابشناختی مقالات و استنادها استخراج و در جداول جداگانه‌ای در نرم افزار ۲۰۰۷

اینترنتی ۵/۷۴ درصد است. میانگین استناد به پایان‌نامه‌کارشناسی ارشد، ۱/۶۲ درصد و به پایان‌نامه‌های دکتری ۱ درصد است.

همایی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی مقالات فصلنامه معرفت فلسفی پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد کتاب‌ها با ۰/۸۹/۲۳٪ و منابع عربی با ۰/۵۰/۴۷٪ بیشترین استناد را به خود اختصاص داده‌اند. در بین نویسندگان، به آثار ملاحظه‌شده، ابن‌سینا، آیت‌الله مصباح، علامه طباطبائی و علامه مطهری بیشترین استناد صورت گرفته است. کتاب‌های الشفاء، اسفار، مجموعه آثار علامه مطهری، الاشارات و التنبیهات و مجموعه مصنفات شیخ اشراق، پراستنادترین‌ها در میان کتاب‌های مورد استفاده بوده است.

Tiew (۱۹۹۸) در پژوهشی به بررسی مقالات مجله تحقیقات طبیعی رابر بین سال‌های ۱۹۸۸-۱۹۹۷ پرداخت. یافته‌ها نشان می‌دهد ۰/۶۳/۲٪ بیش از یک پدیدآور داشته‌اند. ۰/۸۸/۵۳٪ از مقالات دارای ۱-۳۰ استناد و ۰/۹/۳٪ از مقالات نیز بین ۳۱ تا ۵۰ استناد داشته‌اند. میانگین استناد برای هر مقاله ۱۶/۴۹ است. داده‌ها نشان می‌دهد ۰/۳۶/۸۲٪ از مقالات با همکاری محققان هم‌دانشگاهی و ۰/۱۳/۵۶٪ از مقالات، با همکاری محققان کشورهای مختلف تهیه شده بود. به طور کلی، محققان از ۱۲ کشور در تهیه مقالات این مجله همکاری داشتند که مالی با ۰/۲۸، انگلستان با ۰/۲۱ و فرانسه با ۰/۵ مقاله، سه کشور برتر در تولید مقاله بودند.

Sharif و Mahmood (۲۰۰۴) در تحقیقی دو مجله اصلی اقتصادی پاکستان را تحلیل استنادی کردند و مشاهده کردند که ۰/۵۰٪ مقالات دو مجله تکنویسنده‌ای بودند، بیش از ۰/۵۰٪ از استنادها را ارجاع به منابع کتابی تشکیل دادند. میانگین نیم عمر مقالات این دو مجله ۹/۱۶ سال و ۱۲/۹۶ سال گزارش شده‌اند.

Ma و Stern (۲۰۰۵) برای تعیین مؤثرترین مقاله مجلات در اقتصاد محیطی و اقتصاد بوم‌شناختی در فاصله سال‌های ۱۹۹۴-۲۰۰۳ و همچنین مشخص کردن میزان همپوشانی مقالات این دو حوزه به تحلیل استنادی مقالات ۱۰ سال اخیر دو مجله (Journal) «JEEM» (Journal of Environmental Economics and Management) و مجله (EE) «Ecological Economics» پرداختند. هر دو مجله، از مجله‌های معتبر این حوزه بودند و در بین ۱۷۱ مجله اقتصادی دارای رتبه در ISI دارای رتبه‌های ۲۶ و ۲۹ هستند. یافته‌ها نشان می‌دهد بیش از نیمی از استنادهای مجله EE مربوط به کتاب‌ها، گزارش‌ها و اسناد و مدارک دولتی بوده است. نیم عمر استنادها در مجله JEEM ۹/۷ و در مجله EE ۷/۴ بوده و مطالب این دو نشریه همپوشانی زیادی داشتند. مجله EE در مقایسه با مجله JEEM خود استنادی زیادی داشت، اما استنادهای مقالات مجله JEEM بیشتر به ۱۰ مجله برتر فهرست ISI بوده است.

Haridasan و Kulshrestha (۲۰۰۷) در بررسی استنادهای مجله سازمان دانش دریافتند که متوسط استناد برای هر مقاله ۲۱ بوده و کتاب منبعی است که بیش از سایر منابع به آن استناد شده است. نویسندگان آمریکایی، انگلیسی و آلمانی سهم بیشتری در انتشار مقاله در این نشریه را داشتند و نویسندگان هندی از این حیث در رده هفتم بودند.

Vallmitijana و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهشی به بررسی مآخذ پایان‌نامه‌ها به عنوان ابزاری برای مدیریت مجموعه در یک کتابخانه دانشگاهی شیمی با استفاده از یک مطالعه کتابسنجی از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۳ پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد در ۴۶ پایان‌نامه دکتری مورد بررسی

Excel وارد و تجزیه و تحلیل‌های لازم در راستای پرسش‌های اساسی پژوهش صورت گرفت. هدف اصلی این پروژه بررسی و شناخت وضعیت مقالات و استنادات مقالات منتشره در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) می‌باشد. پرسش‌های اساسی پژوهش شامل موارد زیر می‌گردد:

- ۱- میانگین تعداد استنادها در نشریه چقدر است؟
- ۲- وضعیت زبان استنادها چگونه است؟
- ۳- پراستنادترین نویسندگان کدامند؟
- ۴- پراستنادترین نوع منابع کدامند؟
- ۵- وضعیت نیم عمر منابع مورد استناد چگونه است؟
- ۶- نشریات هسته مورد استناد کدامند؟

در ادامه مروری مختصر بر پیشینه پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه تحلیل استنادی در داخل و خارج کشور ارائه می‌گردد:

کولانیان (۱۳۷۶) در پژوهشی به بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم‌سازی رازی کرج پرداخت. یافته‌ها نشان می‌دهد در ۵۴۵ مقاله ۶۱۷۳ بار استناد شده است و میانگین استناد ۱۱/۳۲ استناد در هر مقاله است. بالاترین میزان استناد با ۰/۸۳/۲۱٪ مربوط به نشریات ادواری است. بیشترین میزان استناد با ۰/۶۲/۵۴٪ به منابع انگلیسی بوده است. نشریات ادواری با ۰/۱۵/۲۸٪ بالاترین و پایان‌نامه‌ها با ۰/۵/۷۱٪ پایین‌ترین میانگین نیم عمر را داشتند. ۰/۴۳/۲۱٪ از نشریات بیشترین میزان استناد را در بین نشریات داشتند که نشریات هسته در این پژوهش محسوب می‌شوند.

شهریاری و عصاره (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی استنادی مقالات نشریه علوم اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۳۵۱-۱۳۸۱ پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد ۰/۵۹/۸٪ مقالات تألیفی بودند. میانگین استناد در هر مقاله ۸/۴۲ است. ۰/۸۶/۴٪ از مقالات تک نویسنده‌ای بوده‌اند. ۰/۴۱٪ به کتاب، ۰/۳۳/۵٪ به نشریات ادواری و ۰/۱۰/۷٪ به منابع الکترونیکی استناد شده است. زبان ۰/۶۰/۳٪ از استنادها انگلیسی بوده است. گزارش‌ها با ۰/۹ سال و ۷ ماه، بیشترین و یادداشت‌های شخصی با ۰/۶ ماه، کمترین نیم عمر را به خود اختصاص داده‌اند.

تصویری قمصری و جهان‌نما (۱۳۸۵) در پژوهشی به بررسی استنادات پایان‌نامه‌های پژوهشگران پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد بیشتر تولیدات علمی ۰/۸۶/۳٪، در کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی ارائه شده است. بیشترین میزان تولیدات تألیفی بوده‌اند. ۰/۵۸/۱٪ مقالات بیش از یک نویسنده داشته‌اند. بیشترین میزان تولید در سال ۱۳۸۲ و کمترین در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ صورت گرفته است.

ورغ و پرتو (۱۳۸۹) در پژوهشی با روش تحلیل استنادی به بررسی مقالات منتشر شده در نشریه هنرهای زیبا در یک دوره سه ساله پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد ۱۴۶ مقاله توسط ۲۳۸ مولف به رشته تحریر درآمده است. میانگین استنادها ۰/۲۰/۵، بالاترین استناد به کتاب‌ها با ۰/۷۴ درصد، و ۰/۵۷ درصد استنادها به زبان فارسی بوده است.

خبیری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی مآخذ رساله‌های دکتری و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد استناد به نشریات لاتین و در کل استناد به منابع غیرفارسی بیشتر از دیگر منابع است. و نیز استناد به منابع چاپی ۰/۹۴/۲۶ درصد، و منابع

مقالات در دوره زمانی پژوهش، پر استنادترین نویسنده مهرداد پورجعفر با ۸ استناد است. همچنین در جدول ۲ به ۱۰ نویسنده پراستناد که بیش از ۵ استناد در بخش مقالات داشتند، اشاره شده است.

در بخش استنادها ابتدا اسامی نویسندگان استخراج و سپس به نویسندگانی که دارای حداقل ۱۰ استناد در دو بخش فارسی و غیر فارسی بودند اشاره شده است (جدول شماره ۳). در این بخش بهیار جلالی با ۴۳ استناد (۰/۴۹٪) در استنادهای فارسی و رادوستیتس با ۲۷ استناد (۰/۳۱٪) در استنادهای غیر فارسی دارای رتبه اول هستند.

با توجه به یافته‌های پژوهش و نمودار یک ۱۶۵ مقاله (۳۱/۸٪) دارای یک نویسنده بوده و ۵۸ مقاله نیز بیشتر از ۵ مولف داشته‌اند. رتبه مقالات دو، سه و چهار نویسنده‌ای نیز به این ترتیب ۸۰ (۱۵/۵٪)، ۱۲۲ (۲۳/۶٪) و ۸۶ (۱۶/۶٪) است.

با توجه به اطلاعات جدول ۴ نشریات بالاترین میزان استناد را با ۶۶/۳ درصد به خود اختصاص داده‌اند و بعد از آن کتاب، پایان نامه، گزارش نهایی، کنفرانس و سایر موارد (جزوات، دستورالعمل، دانش نامه، بولتن و ...) قرار دارند. میزان استناد به منابع الکترونیکی ۴۱ استناد بوده است.

اطلاعات جدول ۵ نشان می‌دهد بالاترین نیم عمر متعلق به کتاب‌های انگلیسی با نیم عمر ۱۶ سال و پایین‌ترین مربوط به منابع الکترونیکی با ۱

بار استناد صورت گرفته است، و ۷۹ درصد استنادها، استناد به مجلات بوده است. ۵۰ درصد نیاز اطلاعاتی پژوهشگران را ۳۳ عنوان مجله پوشش داده است ۵۰ درصد از استنادها دارای نیم عمر ۹ سال بوده‌اند.

یافته‌های پژوهش

در مجموع طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷، ۵۱۸ مقاله در گرایش دام و امور آبزیان نشریه پژوهش و سازندگی به چاپ رسید. کل استنادها به مقاله‌های مورد نظر ۸۷۳۶ استناد است و میانگین ۱۶/۸ استناد برای هر مقاله به دست آمد. مقاله افراز در نشریه شماره ۷۱ (تابستان سال ۱۳۸۵) با ۸۲ استناد بیشترین استناد را به خود اختصاص داده است و کمترین استناد متعلق به مقاله رزمی در نشریه تابستان ۱۳۸۵ (شماره ۷۱) با ۲ استناد است.

بیشترین میزان استناد مربوط به منابع انگلیسی با ۷۶/۲٪ و بعد زبان فارسی با ۲۳/۳٪ است. سایر زبان‌ها که شامل زبان‌های آلمانی، روسی، فرانسوی، اسپانیایی، چک و اسلواکی و بلغاری است که مجموعاً کمی بیش از ۰/۵٪ استنادها را به خود اختصاص داده‌اند (جدول ۱).

در رابطه با تعیین پراستنادترین و کم استنادترین نویسندگان مقالات، داده‌های این بخش به دو گروه مقالات و استنادها تقسیم شدند. در بخش

جدول ۱- زبان استنادهای مقاله‌های منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

زبان	انگلیسی	فارسی	آلمانی	روسی	فرانسه	اسپانیایی	چکی	بلغاری
تعداد استناد	۶۶۵۲	۲۰۳۶	۱۸	۱۵	۵	۶	۲	۱
درصد	۷۶	۲۳/۵	*	*	*	*	*	*

* ۶ زبان دیگر نیم درصد استنادها را شامل شدند

جدول ۲- پراستنادترین نویسندگان مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

ردیف	نام مولف	تعداد استناد	درصد
۱	مهرداد پورجعفر	۸	۱/۵۴
۲	محمد اشرفی هلان	۷	۱/۳۵
۳	بهالدین عالم زاده	۷	۱/۳۵
۴	کوروش کریمی	۷	۱/۳۵
۵	موسی توسلی	۶	۱/۱۵
۶	رضا سید مرتضایی	۶	۱/۱۵
۷	غلامعلی کجوری	۶	۱/۱۵
۸	نسرين مشایی	۶	۱/۱۵
۹	حسن ممتاز	۶	۱/۱۵
۱۰	محمد یخچالی	۶	۱/۱۵

و سازندگی با ۲۸۲ استناد در رتبه اول و نشریات شیلات ایران، مجله دانشکده دامپزشکی، آبی پرور، آرشیو رازی و نشریه علوم پزشکی تهران قرار دارند و در نشریات غیر فارسی نشریه Aqua Culture با ۱۵۹ استناد در رده اول و Journal Dairy، Poultry Science، Journal Animal Science و Science، Avian Disease SZ و Indian Vet Journal در رده‌های بعدی قرار دارند.

سال است و نیم عمر نشریات انگلیسی و فارسی به ترتیب ۴ و ۶ سال و نیم عمر کتاب‌های فارسی و پایان‌نامه‌ها به ترتیب ۴ و ۱۱ سال است. در جدول ۶ پراستنادترین مجلات مورد استناد یا نشریات هسته با استفاده از قانون برادفورد تعیین شده است. مجلات پراستناد فارسی و لاتین به صورت جداگانه تعیین شده‌اند. در گروه نشریات فارسی پژوهش

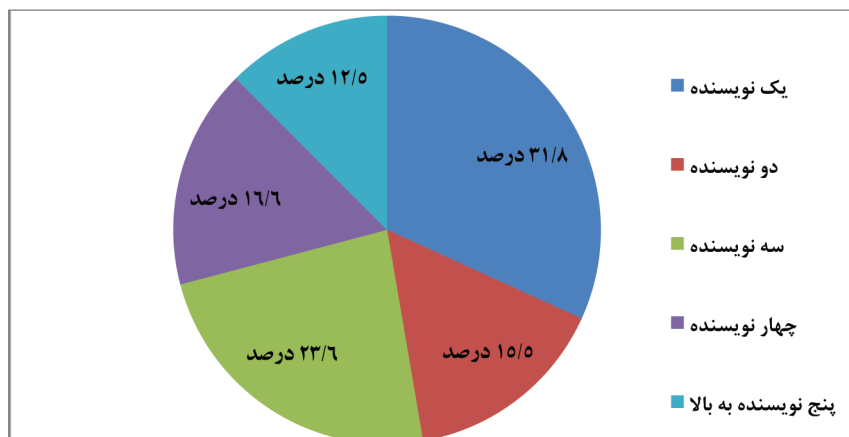
جدول ۳- پراستنادترین نویسندگان فارسی و غیر فارسی در مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

ردیف	نام نویسنده (ایرانی)	تعداد استناد	درصد	نام نویسنده (غیر ایرانی)	تعداد استناد	درصد
۱	بهیار جلالی	۴۳	۴۹	رادوستیتس	۲۷	۳۱
۲	علی اسلامی	۲۹	۳۳	چاک وود	۲۱	۲۴
۳	علی نیکخواه	۲۴	۲۷	سورگلیوس	۱۷	۲۰
۴	بابا مخیر	۲۲	۲۵	لوانس	۱۵	۱۷
۵	قباد آذری تاکامی	۲۰	۲۳	بیسواس	۱۳	۱۵
۶	جمیله یازوکی	۱۴	۱۶	چاب	۱۲	۱۴
۷	علی رضوی	۱۲	۱۴	لورنزنس	۱۲	۱۴
۸	غلامحسین وثوقی	۱۲	۱۴	سواپن	۱۲	۱۴
۹	بهرام احمدی	۱۰	۱۱	یوکس	۱۰	۱۱
۱۰	مهرداد پور جعفر	۱۰	۱۱	مولنار	۱۰	۱۱

جدول ۴- وضعیت استناد به منابع منتشر شده در مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

نوع استناد	مقالات نشریات	کتاب	پایان نامه	گزارش نهایی	کنفرانس	منابع الکترونیکی	سایر موارد
تعداد	۵۷۹۲	۲۰۶۱	۳۳۸	۱۷۱	۴۴	۴۱	۲۸۹
درصد	۶۶/۳	۲۳/۵	۳/۸	۲	۰/۵	۰/۵	۳/۴

نمودار ۱: تعداد نویسندگان مقالات در مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبزیان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

نتیجه گیری

در صد را دارا هستند. استناد به منابع انگلیسی در پژوهش (کولائیان، ۱۳۷۶) ۸۳/۲۱٪، (شهریاری؛ عصاره، ۱۳۸۲) ۶۰/۳٪ است و در پژوهش (خبیری و همکاران، ۱۳۹۰) استناد به منابع غیرفارسی بیشتر است. نشر مقالات علمی در جهان غالباً به زبان انگلیسی است و این الگوی رفتاری پژوهشگران طبیعی است. ولی در علوم انسانی رفتار محققین متفاوت است به نحوی که در پژوهش (ورع و پرتو، ۱۳۸۹) غالب استنادات نشریه هنرهای زیبا با ۵۷٪ به منابع فارسی و پژوهش (همایی و همکاران، ۱۳۹۰) غالب استنادات فصلنامه معرفت فلسفی با ۵۰/۴۷٪ به منابع عربی است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در بخش مقالات پورجعفر پراستنادترین نویسنده با ۸ استناد بوده و در بخش استنادهای غیر فارسی رادوستیست با ۲۷ استناد و در بخش استنادهای فارسی بهیار جلالی با ۴۳ استناد پراستنادترین نویسندگان بودند.

میزان استناد به منابع الکترونیکی وبی و غیروبی، شاید به دلیل فراهم بودن و آشنایی ناکافی مؤلفین مقالات این نشریه در دوره پژوهش با اینگونه منابع، در حد ۰/۵٪ است. در پژوهش (شهریاری و عصاره، ۱۳۸۲) که سال نشر آن با سال آغاز دوره این پژوهش یکی است، میزان استناد به منابع الکترونیکی ۱۰/۷٪ است. این امر نشان می‌دهد استناد به منابع الکترونیکی در بین نویسندگان مقالات نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبریان) به نسبت برخی رشته‌های علمی داخل کشور پایین بوده است. یکی از دلایل اصلی از نظر نگارنده ساختار ضعیف اینترنت و دیگری عدم وجود نظام یکپارچه دسترسی تحت‌وب به پایگاه‌ها در مراکز پژوهشی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی کشور است که وابستگی سازمانی اکثریت مؤلفین مقالات نشریه مورد پژوهش به این سازمان است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ۳۱/۸٪ مقالات یک‌نویسنده‌ای بوده و ۶۹٪ بیش از یک نویسنده داشته‌اند. مرور پژوهش‌ها پیشین نشان می‌دهد

۵۱۸ مقاله در ۲۸ شماره نشریه پژوهش و سازندگی (دام و آبریان) در سال‌های ۱۳۸۱ - ۱۳۸۷ منتشر شده است. مؤلفین مقالات ۸۷۳۶ بار به منابع علمی استناد کرده‌اند، و میانگین ۱۶/۸ استناد برای هر مقاله بدست آمده است. با عنایت به پژوهش‌های پیشین (کولائیان، ۱۳۷۶) با میانگین استناد ۱/۳۲، و (شهریاری و عصاره، ۱۳۸۲) با میانگین استناد ۸/۴۲، میانگین استناد مؤلفین مقالات نشریه پژوهش و سازندگی (دام و آبریان) با کمی اختلاف نسبت به میانگین به دست آمده در پژوهش (تیو، ۱۹۹۸) با ۱۶/۴۹، برابر ۱۶/۸ است. این تعداد استناد نشان دهنده آگاهی محققین از اهمیت استناد و توجه به متون علمی پیشین است.

با توجه به نتایج پژوهش، زبان انگلیسی با ۷۶٪ زبان غالب استنادات بوده و بعد زبان فارسی با ۲۳/۵٪ قرار دارد. سایر زبان‌ها میزان ۰/۵

جدول ۵- نیم عمر استنادها در مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبریان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

نوع منابع	سال میانه منابع استناد شده	نیم عمر
کتاب انگلیسی	۱۹۷۵	۱۶ سال
پایان‌نامه‌ها	۱۳۷۰	۱۱ سال
نشریات انگلیسی	۱۹۹۶	۶ سال
کتاب فارسی	۱۳۷۷	۴ سال
نشریات فارسی	۱۳۷۸	۳ سال
منابع الکترونیکی	۲۰۰۱	۱ سال

جدول ۶- نشریات هسته فارسی و غیر فارسی در مقالات منتشر شده در نشریه پژوهش و سازندگی (امور دام و آبریان) در سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷

ردیف	نشریات فارسی		نشریات غیر فارسی	
	عنوان نشریه	تعداد ارجاع	عنوان نشریه	تعداد ارجاع
۱	پژوهش و سازندگی	۲۸۲	Aqua Culture	۱۵۹
۲	شیلات ایران	۹۶	Journal Animal Science	۱۴۲
۳	مجله دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران	۳۸	Poultry Science	۱۲۴
۴	فصلنامه آبری پرور	۱۹	Journal Dairy Science	۱۲۱
۵	آرشیو رازی	۱۶	Avian Disease	۸۶
۶	نشریه علوم پزشکی تهران	۱۶	Indian Vet Journal	۵۶
۷	مجله علوم کشاورزی ایران	۱۲	American Bee Journal	۴۴
۸	مجله بهداشت ایران	۱۰	Animal Feed Science	۴۴
۹	مجله آبریان	۱۰	Small Animal Research	۴۴
۱۰	مجله تحقیقات دامپزشکی ایران	۱۰	British Poultry Science	۳۸

در سالهای ۱۳۷۹-۱۳۸۶. فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات)، سال سوم، شماره ۹.

۲- تصویری قمصری، فاطمه و جهان نما، محمدرضا. (۱۳۸۵). تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های پژوهشگران پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی. اطلاع رسانی و کتابداری، شماره ۶۷: ۷۵-۸۸.

۳- تیمورخانی، افسانه. (۱۳۸۱). «تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصلنامه کتاب». فصلنامه کتاب، ۱۳، ۳، پاییز: ۳۲-۴۵.

۴- حرّی، عباس. (۱۳۷۶). اهمیت و ضرورت به‌کارگیری منابع خارجی در تحقیقات کشور. فصلنامه کتاب، ۸(۴)، ۱۲.

۵- حرّی، عباس. (۱۳۸۱). تحلیل استنادی. در دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع رسانی. (ج. ۱، ص ۶۱۷). تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

۶- خبیری، محمد، بشارتی، مینا، آشوری، نرگس و رضوانفر، مریم. (۱۳۹۰). تحلیل استنادی مآخذ رساله‌های دکتری و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران در سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۸۶. نشریه مدیریت ورزشی، دوره: ۳، شماره: ۹.

۷- شهریار، پرویز. (۱۳۸۵). تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۵۱-۱۳۸۱). فصلنامه کتاب، ۶۷: ۱۰۲-۸۹.

۸- شهریار، پرویز و عصاره، فریده. (۱۳۸۲). گزارش نهایی طرح پژوهشی تحلیل استنادی مقالات نشریه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۸۱-۱۳۵۱). تهران: مرکز اطلاعات مدارک علمی ایران.

۹- عرفان منش، محمد امین. (۱۳۸۶). بررسی استنادهای مقالات منتشر شده در فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵، مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۷: ۳.

۱۰- عصاره، فریده. (۱۳۶۵). «بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی: مجلات دانشکده های پزشکی دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و مشهد در سال‌های ۱۳۵۶-۱۳۵۴». پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تهران.

۱۱- کولائیان، فردین. (۱۳۷۶). بررسی میزان کاربرد انواع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و - سرم‌سازی رازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی). فصلنامه کتاب، شماره ۱- ۷۹: ۳۳.

۱۲- گارفیلد، یوجین. (۱۳۷۶). «چگونه استناد کنیم؟». ترجمه عبدالحسین فرج پهلوی. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۳، ۴، شماره های ۱-۲: ۱۲۷-۱۴۱.

۱۳- ورع، نرجس و پرتو، پردیس. (۱۳۸۹). بررسی استنادی مقالات منتشره در نشریه علمی پژوهشی هنرهای زیبا (۱۳۸۵-۱۳۸۷) مطالعه علم سنجی، ماهنامه الکترونیکی ارتباط علمی، دوره ۱۸: شماره ۱.

۱۴- همایی، بهروز، سلیمانی، راضیه و افشار، ابراهیم (۱۳۹۰). تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علمی - پژوهشی معرفت فلسفی شماره های ۱-۳. معرفت فلسفی، سال سوم، شماره اول: ۱۷۵-۱۹۴.

15 - Haridasan, S., and V. K. Kulshrestha. (2007). Citation analysis of scholarly communication in the journal Knowledge Organization. Library Review, 56(4): 299-310.

16 - Khaje Jahantighi Z. (2005-2009). Citation analysis of nursing and midwifery journal articles during (Shahid Beheshti Medical

نویسندگان مقالات این نشریه تمایل خوبی به کار گروهی داشته‌اند، زیرا به نسبت پژوهش‌های مشابه، آثار تک نویسنده‌ای در میان نویسندگان مقالات این نشریه کمتر است، به نحوی که در پژوهش (شهریاری و عصاره، ۱۳۸۲) ۸۶/۴٪، (تصویری؛ قمصری؛ جهان نما، ۱۳۸۵) ۵۸/۱٪، (تیو، ۱۹۹۸) ۶۳/۲٪ و (محمود و شریف، ۲۰۰۴) ۵۰٪ درصد مقالات تک نویسنده‌ای بوده‌اند.

یافته‌ها در مورد حوزه‌های زیر شاخه دام و آبیان، نشان می‌دهد پژوهشگران گروه آبیان فعال‌ترین اعضاء در مقایسه با سایر گروه‌ها هستند. مقالات حوزه شیلات فراوانی بیشتری نسبت به سایر بخش‌های دامپزشکی دارند. این مسئله می‌تواند مرتبط با کم‌شماری نشریات حوزه آبیان در کشور و گرایش نویسندگان شیلاتی به نشر مقالاتشان در این نشریه باشد. با توجه به یافته‌های پژوهش نشریات بیشترین استناد را با ۶۶/۳٪ به خود اختصاص داده‌اند و بعد کتاب با ۲۳/۵٪ قرار دارد. پایان‌نامه، گزارش نهایی، کنفرانس و سایر موارد (جزوات، دستورالعمل و...) و منابع الکترونیکی در رده‌های بعدی هستند. میزان استناد به نشریات در پژوهش‌های مشابه (کولائیان، ۱۳۷۶) ۸۳/۲۱٪، (والمیتجانا و همکاران، ۲۰۰۸) ۷۹٪، (خبیری و همکاران، ۱۳۹۰) که در آن‌ها استناد به نشریات بیشتر بوده نیز اینگونه است، اما در مورد کتاب‌ها که در این پژوهش با ۲۳/۵٪ در رتبه دوم است، استناد به کتاب‌ها در پژوهش‌های (شهریاری؛ عصاره ۱۳۸۲) ۷۴٪، (شریف، محمود ۲۰۰۴) و (ما؛ استرن، ۲۰۰۵) ۵۰٪، (ورع؛ پرتو، ۱۳۸۹) ۴۱٪ و پژوهش‌های (همایی و همکاران، ۱۳۹۰) و (هریداسان؛ کالشرستا ۲۰۰۷) کتاب‌ها بیشترین استناد را به خود اختصاص داده‌اند.

یافته‌ها در مورد نیم‌عمر استنادات نشان می‌دهد بالاترین نیم‌عمر متعلق به کتاب‌های انگلیسی با ۱۶ سال و پایین‌ترین مربوط به منابع الکترونیکی با ۱ سال است و نیم‌عمر نشریات انگلیسی و فارسی به ترتیب ۴ و ۶ سال و کتاب‌های فارسی و پایان‌نامه‌ها به ترتیب ۴ و ۱۱ سال است. در پژوهش (کولائیان، ۱۳۷۶) میانگین استناد به نشریات که دارای بیشترین میزان استناد است ۱۵/۲۸ سال و در پژوهش (محمود؛ شریف ۲۰۰۴) میانگین نیم‌عمر مجلات در دو نشریه مورد بررسی ۹/۱۶ و ۱۲/۹۶ سال است. بنابراین به نظر می‌رسد نیم‌عمر استناد مجلات در این پژوهش با ۶ سال نیم‌عمر خوبی است و تقریباً نویسندگان این نشریه از مجلات روزآمدی استفاده کرده‌اند.

با توجه به دسته‌بندی نشریات مورد استناد در این پژوهش به دو گروه فارسی و غیر فارسی، یافته‌های پژوهش با استفاده از قانون برادفورد در بخش مجلات هسته نشان می‌دهد پراستنادترین مجله فارسی پژوهش و سازندگی با ۲۸۲ استناد و بعد شیلات ایران، مجله دانشکده دامپزشکی، فصلنامه آبی‌پرور، آرشیو رازی و نشریه علوم پزشکی تهران قرار دارند، و در نشریات غیر فارسی Aqua Culture با ۱۵۹ استناد در رده اول و بعد Journal Animal Science، Poultry Science، Journal Dairy Science، Avian Disease و Indian Vet Journal قرار دارند.

منابع مورد استفاده

۱- ایزدی، ریحانه. (۱۳۸۹). تحلیل استنادی و تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

Sciences University). Scientific Communication, 2012; 19:1-7. [Persian].

17 - Ma, Chunbo, Stern, David I. (2005). Environmental and ecological economic: A citation analysis. Ecological economics, 58(3), pp, 491-506.

18- Sharif, Muhammad Ashraf; Mahmood, Khalid. (2004). How economists cite literature: Citation analysis of two core Pakistani

economic journals. Collection Building, vol.23, No,4, pp: 172-176.

19- Tiew, W. S. (1998). Journal of Natural Rubber Research, 1987-1996. Bibliometric study Iaslic Bulletin. 43(2), pp, 49-57.

20- Vallmitijana N, Sabate LG. (2008). Citation analysis of PHD dissertation references as a tool for collection management in an academic chemistry library. College & Research Libraries, 69(1): 72-82.

